
Mamień, st. 3, gm. Parzęczew, woj. łódzkie, AZP 62-50

Informator Archeologiczny : badania 34, 86-87

2000

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Dokumentacja i zabytki znajdują się w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego.

Wyniki badań zostały opublikowane w „Łódzkich Sprawozdaniach Archeologicznych”, t. 6, s. 37-46

Badania będą kontynuowane.

Lobżenica, st. 17, gm. *loco*, woj. wielkopolskie, AZP 34-31/81

patrz: późne średniowiecze

ŁOMŻA, ul. Rybaki, st. 2, gm. *loco*, woj. podlaskie, AZP 37-76/2

- osadnictwo schyłkowej fazy kultury trzcinieckiej i łużyckiej (XII-X w. p.n.e.)
- osadnictwo kultury grobów kloszowych (V-III w. p.n.e.)

Ratownicze badania sondażowe, przeprowadzone w związku z budową sanitarną, pod kierunkiem mgr A. Smolińskiego.

Dokumentacja znajduje się w WUOZ w Łomży, materiały w Muzeum Północno-Mazowieckim w Łomży.

MAMIEŃ, st. 3, gm. Parzęczew, woj. łódzkie, AZP 62-50

- ślady osadnictwa kultury pucharów lejkowatych (faza wiórecka)
- ślady osadnictwa kultury trzcinieckiej (II okres epoki brązu)
- osada kultury łużyckiej (V EB – HC)
- osada kultury przeworskiej (C1a – C2/D)
- osada z okresu wczesnego średniowiecza (XII – XIII w.)
- ślady osadnictwa z okresu nowożytnego (XVI – XIX/XX w.)

Badania prowadzone, od 25 maja do 31 sierpnia przez mgr. Krzysztofa Karasiewicza (Instytut Antropologii i Archeologii Wyższej Szkoły Humanistycznej im. A. Gieysztora). Finansowane przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad (poprzednio: Agencja Budowy i Eksploatacji Autostrad). Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 127 arów.

Stanowisko położone jest około 1 km na południowy zachód od Ozorkowa na terenach wsi Mamień, w odległości 600 m od koryta rzeki Bzury – na krawędzi stoku doliny, w pasie planowanej autostrady A-2. Podłoże stanowiły piaski luźne i polodowcowe słabo gliniaste oraz płyty zbitej gliny zwałowej występujące fragmentarycznie.

KULTURA PUCHARÓW LEJKOWATYCH

Ceramikę kultury pucharów lejkowatych odkrytą na omawianym stanowisku reprezentuje zbiór liczący 18 fragmentów. Ułamki naczyń wystąpiły wyłącznie na złożu wtórnym w warstwie akumulacyjno-próchnicznej oraz w obiekcie kultury przeworskiej. Obecność w wypełnisku obiektu ceramiki neolitycznej należy uznać za przypadkową.

Na podstawie cech technologicznych oraz zachowanych zdobień na fragmentach naczyń omawiany okres zasiedlenia można datować na fazę wiórecką.

KULTURA TRZCINIECKA

Kolejną fazę osadnictwa na stanowisku 3 w Mamieniu można wiązać z II okresem epoki brązu, czyli ze śladem działalności ludności kultury trzcinieckiej.

Podczas badań odkryto tylko 3 fragmenty naczyń – 2 pochodzą z poziomu akumulacyjno-próchnicznego, 1 z obiektu kultury przeworskiej.

Badania dostarczyły w sumie 4 zabytki krzemienne. Znalezione je na powierzchni stanowiska przy oczyszczaniu stropu pola badań, a pojedynczą sztukę zarejestrowano w obiekcie kultury łużyckiej. Wśród nich znajdują się odłupek, łuszczeń oraz fragment odłupka łuszczeniowego. Ich cechy morfologiczne nie pozwalają dokładnie określić przynależności kulturowo-chronologicznej, mogą one pochodzić z młodszej epoki kamienia lub wczesnej epoki brązu.

KULTURA ŁUŻYCKA

Ogółem zarejestrowano 92 obiekty omawianej kultury, które wystąpiły w dwóch skupiskach – w części zachodniej stanowiska (większe) oraz w części

wschodniej. Wśród nich było 66 jam, 21 palenisk, 4 dołki posłupowe i obiekt o nieokreślonej funkcji (wykrot?). Obiekty znajdujące się w części zachodniej badanego obszaru można ściśle wiązać z występującą tam warstwą kulturową, której miąższość wynosiła około 20 cm, gdzie odnaleziono liczne fragmenty naczyń tej kultury.

Ceramika kultury łużyckiej reprezentuje zbiór liczący 3610 sztuk, z czego 590 pochodzi z obiektów, pozostałe zaś z poziomu akumulacyjno-próchniczego oraz wspomnianej warstwy kulturowej. Tylko jedno naczynie udało się zrekonstruować w całości. W kolejnych 8 przypadkach było to możliwe tylko częściowo.

Mimo podobieństw w technice wykonania oraz morfologii wśród naczyń kultury łużyckiej można wyróżnić 2 horyzonty chronologiczne. Do pierwszego z nich należy ceramika fazy łódzkiej oraz fragmenty naczyń datowane na V okres epoki brązu, do drugiego ceramika z okresu halsztackiego.

Rozpatrując całościowo zbiór ceramiki ze stanowiska, można uznać za słuszną tezę o istnieniu osady, która została założona w IV okresie epoki brązu i użytkowana do końca okresu halsztackiego. Natomiast największy okres użytkowania osady przypada na przełom V okresu epoki brązu i halsztatu C.

KULTURA PRZEWORSKA

Ogółem zarejestrowano 18 obiektów omawianej kultury, które grupowały się w trzech skupiskach: w części zachodniej (największe), centralnej oraz wschodniej. Wśród nich było 10 jam, 7 palenisk i budowla ziemna.

Odkryto w sumie 508 fragmentów naczyń glinianych, z czego 192 pochodzi z obiektów, a pozostałe z poziomu akumulacyjno-próchniczego. Analizowany zbiór jest znacznie rozdrobniony i jedynie jedno naczynie udało się zrekonstruować w całości.

Na podstawie analizy cech typologicznych oraz powołując się na analogię, omawianą fazę osadniczą można datować od C1a do C2/D.

WCZESNE ŚREDNIOWIECZE

Na podstawie materiału zabytkowego wyróżniono 67 obiektów powiązanych chronologicznie z wczesnym średniowieczem. Wśród nich wyróżniono 44 jamy, 20 palenisk, dół posłupowy, półziemiankę oraz studnię wykonaną z dębowych dranic w technice zrębowej.

W trakcie badań pozyskano 2517 fragmentów ceramiki, z czego 987 pochodzi z obiektów, a pozostałych 1539 z poziomu akumulacyjno-próchniczego. Mimo dużej fragmentaryczności zbioru po analizie form, technologii i ornamentyki udało się go wydatować na koniec XII/początek XIII w.

Działalność grupy ludzkiej zamieszkującej badany teren w tym czasie, określono jako krótkotrwałą penetrację lub jedynie przejściowe istnienie żrebia. Analiza rozłożenia ruchomych i nieruchomych materiałów zabytkowych wskazuje, że większość zabudowy osady znajduje się w niebadanej części stanowiska na szczycie stoku, poza granicami autostrady. Wydaje się, że archeologicznie uchwycono jedynie południową krawędź żrebia.

OKRES NOWOŻYTNY

Na stanowisku odkryto tylko jeden obiekt z omawianego okresu. Były to relikty drogi o kamiennej nawierzchni. Pierwotnie biegła ona od nieistniejącego już dużego gospodarstwa rolnego w kierunku zachodnim.

Znalezione w niektórych obiektach i na poziomie akumulacyjno-próchniczym pojedyncze fragmenty ceramiki nowożytnej (w sumie 256 fragmentów) świadczą o rolniczym użytkowaniu tego terenu w tym okresie, wobec czego materiał ten należy traktować jako naturalne zaśmiecenie. Nieliczne naczynia można powiązać z okresem od XVI do XVIII w., natomiast zdecydowaną większość odnieść do końca XIX i początków XX w.

Na okres XVIII – 1. poł. XIX w. jest również datowane luźne znalezisko pistoletowej skałki krzemiennej.